

Nr 557

Av herr Wikberg, angående det statliga lokaliseringsstödet i Norrlands inland.

(Lika lydande med motion nr 667 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1966

Axel Wikberg

Nr 558

Av herr Akerlund, om medverkan av riksbanken vid upprättandet av nationalbudgeten.

(Lika lydande med motion nr 657 i Andra kammaren)

Ett enhälligt bankoutskott uttalade i sitt utlåtande nr 9 i föl, att riksbanken borde vara representerad i utredningsrådet. Anledningen härtill vore önskemålet att skapa garantier för en tillförlitlig behandling av kreditmarknads- och valutafrågorna. Riksdagen anslöt sig till denna uppfattning. Det framgår emellertid av inledningsorden till årets preliminära nationalbudget, att det av »praktiska skäl» icke varit möjligt att förelägga utredningsrådet det avsnitt av nationalbudgeten, som berör kreditmarknaden. Såväl detta sistnämnda kapitel som det om utrikeshandeln har sammanställts inom konjunkturinstitutet. Det framgår ingenstädes att riksbanken har något ansvar för de uppgjorda prognoserna eller ens deltagit i arbetet på deras tillkomst. I alla händelser har riksbanken icke i utredningsrådet haft tillfälle att bedöma kreditmarknadsprognosen och dennas överensstämmelse med valutaprognosen. Det ligger ingen kritik av det i många avseenden förtjänstfulla sätt, varpå konjunkturinstitutet fullgjort sitt prognosarbete, att ändå beklaga att riksdagens intentioner inte följts. Sedan flera år har det rått en viss brist på konsekvens mellan de bägge prognoserna, och bristen har successivt accentuerats. Det kan med visst fog göras gällande, att därest denna fråga tidigare uppmärksammats, den farliga utvecklingen av bytesbalansen också tidigare skulle observerats och motåtgärder kunnat insättas. Under

alla förhållanden kunde riksdagen ha beretts tillfälle att taga ställning till en befarad utveckling i stället för att nu överraskas av en redan inträffad.

För att exemplifiera det anförda kan framhållas att varken i den preliminära kreditmarknadskalkylen för år 1965 eller den reviderade fanns något belopp upptaget för utländsk kreditgivning till vårt land. I riksbankens redogörelse för betalningsbalansen år 1965 redovisas däremot som 1965 års resultat en upplåning av över 400 miljoner kronor samt en restpost av en miljard kronor, vilken riksbanken förklarar troligen vara nettokredittagning till viss del i utlandet. I den kreditmarknadskalkyl, som framlägges i årets finansplan, finnes heller intet belopp upptaget för upplåning utomlands, trots att valutaprognozen slutar på ett ännu större underskott i bytesbalansen än år 1966. Dessutom är beloppen nu av en sådan storleksordning, att de påtagligt influerar den faktiska situationen på kreditmarknaden.

Behovet av prognoser, som beaktar sambandet mellan den sannolika valutautvecklingen och kreditmarknadskalkylen, ökas av att olika ekonomiskpolitiska värderingar gör sig gällande i riksdagen. Såsom framhölls i motionerna I: 496 och II: 590 till fjolårets riksdag, behöver avvägningar göras mellan önskemål exempelvis om krediter för bostadsbyggande och industriinvesteringar å ena sidan samt lämpligheten av att låna utomlands å den andra. Om konkurrensen är mycket stark mellan nämnda önskemål, kan den direkt eller indirekt leda till att utlandslån framtvingas. Detta problem fick även det under fjolåret sin särskilda belysning, när statsutskottet föreslog riksdagen att hos riksbanken begära särskilt ingripande för bostadskreditgivningen. Därvid lämnades valutaprognozen därhän.

De exempel, som här anförts, visar, att såväl förfarings sättet vid upprättandet av prognoserna är otillfredsställande som riksdagens bedömning och handläggning av de ekonomiska frågorna blir lidande av bristen på samstämmighet mellan valutaprognozen och kreditmarknadskalkyl.

Om det av »praktiska skäl» inte är möjligt att ens låta utredningsrådet pröva kreditmarknads- och valutafrågorna, måste riksbankens medverkan i utredningsrådet från dessa synpunkter bli överflödigt. Det borde dock vara möjligt att finna former för en effektiv medverkan från riksbankens sida för att, såsom riksdagen i fjol uttalade, skapa ökade garantier för tillförlitlig behandling av kreditmarknads- och valutafrågorna.

Åberopande det anförda hemställs,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att nationalbudgeten i sin helhet förelägges utredningsrådet samt att riksbanken måtte bli representerad i utredningsrådet.

Stockholm den 26 januari 1966

Henrik Åkerlund